

แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกับการทำงาน (WIL) สำหรับสาขาการ ท่องเที่ยวและบริการ*

GUIDELINES FOR WORK-INTEGRATED LEARNING (WIL) FOR TOURISM AND HOSPITALITY PROGRAMS

กิตติยา ฤทธิภักดี*, อัศวยุทธ เทศอาเส็น, ปาวรรณรัตน์ ประเทืองไทย, เบญจวรรณ แก้วสวัสดิ์

Kittiya Rittipakdee*, Aswayut Tetsa-asen, Pawannarat Prathuengthai, Benjawan Kaewsawat

สาขาวิชาการท่องเที่ยวและบริการ วิทยาลัยชุมชนสตูล สตูล ประเทศไทย

Tourism and Hospitality Program, Satun Community College, Satun, Thailand

*Corresponding author E-mail: Kittiya.c2517@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการของสถานประกอบการต่อคุณลักษณะผู้สำเร็จการศึกษาที่พึงประสงค์ของหลักสูตรอนุปริญญาศิลปศาสตร สาขาการท่องเที่ยวและบริการ และเพื่อเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกับการทำงาน (Work-Integrated Learning: WIL) ให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการและตลาดแรงงาน การวิจัยใช้ระเบียบวิธีแบบผสมวิธี โดยข้อมูลเชิงปริมาณเก็บรวบรวมด้วยแบบสอบถามความคิดเห็นของสถานประกอบการเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้สำเร็จการศึกษาที่พึงประสงค์ จากกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว การบริการ และธุรกิจโรงแรม จำนวน 35 แห่ง ในจังหวัดภูเก็ต กระบี่ สุราษฎร์ธานี พังงา สงขลา ตรัง และสตูล ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง และข้อมูลเชิงคุณภาพเก็บจากการสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิผู้บริหารสถานประกอบการ อาจารย์ประจำหลักสูตร และศิษย์เก่า จำนวน 10 คน ผลการวิจัยพบว่า สถานประกอบการมีความต้องการต่อคุณลักษณะผู้สำเร็จการศึกษาในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.63) โดยให้ความสำคัญสูงสุดกับสมรรถนะด้านคุณธรรม จริยธรรม ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.65) รองลงมาคือด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.57) และด้านทักษะปฏิบัติในงานบริการและการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.72) แนวทางการพัฒนารูปแบบ WIL ควรมุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้แบบ Placement หรือ Practicum เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง พัฒนาสมรรถนะตามผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) ตามแนวคิดการจัดการศึกษาเชิงผลลัพธ์ (Outcome-Based Education: OBE) ที่สะท้อนความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นในวิชาชีพ พร้อมทั้งพัฒนาระบบประเมินผลและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน เพื่อพัฒนาหลักสูตรเชิงสมรรถนะให้สอดคล้องกับตลาดแรงงาน และผลิตผู้สำเร็จการศึกษาที่มีคุณภาพ มีสมรรถนะตรงความต้องการ และสามารถประกอบอาชีพได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการศึกษา, การบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน, สมรรถนะผู้เรียน, เครือข่ายสถานประกอบการ, การพัฒนาหลักสูตร

Abstract

This research article aims to examine employers' needs regarding the desirable attributes of graduates from the Diploma in Liberal Arts Program in Tourism and Hospitality, and to propose guidelines for Work-Integrated Learning (WIL) that align with the needs of enterprises and labor market demands. A mixed methods research design was employed. Quantitative data were collected using a questionnaire on employers' opinions concerning desirable graduate attributes from a purposive sample of 35 tourism, hospitality, and hotel business establishments located in Phuket, Krabi, Surat Thani, Phang-nga, Songkhla, Trang, and Satun provinces. Qualitative data were obtained through focus group discussions with 10 participants, consisting of experts, enterprise executives, program instructors, and alumni. The findings revealed that employers' overall demand for desirable graduate attributes was at the highest level ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.63). The most highly emphasized competency was moral and ethical competence ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.65), followed by interpersonal relations and responsibility ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.57), and practical skills in tourism and hospitality services ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.72). The development of WIL models should focus on placement- or practicum-based learning to provide learners with authentic work experience and to enhance competencies aligned with learning outcomes under the Outcome-Based Education (OBE) approach, reflecting the essential knowledge, skills, and professional attributes required in the field.

Keywords: Educational Management Model, Work-Integrated Learning (WIL), Learner Competency, Enterprise Network, Curriculum Development

บทนำ

การพัฒนาประเทศให้บรรลุเป้าหมายตาม ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ซึ่งมุ่งสร้างความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับ การพัฒนาทุนมนุษย์ ในฐานะกลไกขับเคลื่อนหลักของการเติบโต โดยทรัพยากรมนุษย์ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันของประเทศทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม (Office of the National Economic and Social Development Council, 2020) สอดคล้องกับ Pinkesorn, K. et al. ที่สรุปว่า การพัฒนาศักยภาพมนุษย์เป็นยุทธศาสตร์แกนกลางที่กำหนดขีดความสามารถในการพัฒนาประเทศในระยะยาว (Pinkesorn, K. et al., 2017) แนวคิดดังกล่าว สอดคล้องกับ แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564-2570 ที่กำหนด ยุทธศาสตร์ “การพัฒนาศักยภาพคน (Capacity Building)” เป็นหัวใจสำคัญ ผ่านการส่งเสริม การเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับทุกคน (Lifelong Learning for All) เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตและตอบสนองต่อเป้าหมาย การพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) พร้อมทั้งส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะข้ามสาขา (Transversal Skills) และยกระดับ มาตรฐานการอุดมศึกษาให้มีความยืดหยุ่น หลากหลาย และสอดคล้องบริบทของพื้นที่ (วิสุทธิณี ธาณิรัตน์, 2564)

นอกจากนี้ นโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2563-2570 มุ่งเน้นการเตรียมกำลังคนไทยให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยสนับสนุนการผลิตบุคลากรที่มีสมรรถนะสูง และส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาและภาคอุตสาหกรรมผ่านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกับการทำงาน (Work-Integrated Learning: WIL) เพื่อเชื่อมโยงองค์ความรู้ เทคโนโลยี และการพัฒนาในระบบนิเวศนวัตกรรม (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2562)

ทั้งนี้การพัฒนาหลักสูตรต่าง ๆ เพื่อให้ได้หลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และรองรับความต้องการของตลาดแรงงานสามารถสนองความต้องการของบุคคลและสังคม โดยการพัฒนากลยุทธ์นั้นได้พิจารณาพื้นฐาน 5 ด้าน ได้แก่ พื้นฐานทางด้านปรัชญา การศึกษา พื้นฐานทางด้านจิตวิทยา พื้นฐานทางด้านสังคมและวัฒนธรรม พื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจการเมือง การปกครอง และพื้นฐานทางด้านวิทยาการและเทคโนโลยี ตลอดจนเป็นการนำกระบวนการบริหารมาใช้ในขั้นตอนการวางแผนหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ ตลอดจนการประเมินผลหลักสูตร แนวคิดการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงาน (Work-Integrated Learning: WIL) ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางในฐานะกลไกสำคัญในการเชื่อมโยง การเรียนรู้เชิงวิชาการ (Academic Learning) เข้ากับ ประสบการณ์วิชาชีพ (Professional Experience) โดยมุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านสถานการณ์จริงในสถานประกอบการ ซึ่งเป็นการผสมผสานระหว่างการเรียนรู้ในห้องเรียนกับการทำงานจริงภายนอกห้องเรียน ทั้งในรูปแบบของการศึกษาวิจัย การฝึกงาน สหกิจศึกษา การทำงานเพื่อสังคม หรือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (Kramer, M. & Usher, A., 2011); (Patrick, C. et al., 2008) แนวคิดนี้ถือเป็นการบูรณาการระหว่างภาคการศึกษาและภาคอุตสาหกรรม เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติ (Learning by Doing) และพัฒนาสมรรถนะที่ตอบโจทย์ตลาดแรงงานอย่างแท้จริง (Kolb, D. A., 1984) นอกจากนี้ Yawai, A. et al. ได้สรุปรูปแบบของการดำเนินงาน WIL ออกเป็น 9 ประเภท ได้แก่ 1) การกำหนดประสบการณ์ก่อนการศึกษา 2) การเรียนสลับกับการทำงาน 3) สหกิจศึกษา 4) การฝึกงานที่เน้นการเรียนรู้หรือการติดตามพฤติกรรมการทำงาน 5) หลักสูตรร่วมระหว่างมหาวิทยาลัยและอุตสาหกรรม 6) พนักงานฝึกหัดหรือพนักงานฝึกงาน 7) การฝึกเฉพาะตำแหน่ง 8) การปฏิบัติงานภาคสนาม และ 9) การฝึกปฏิบัติจริงภายหลังสำเร็จการเรียนภาคทฤษฎี (Yawai, A. et al., 2018) ซึ่งทุกรูปแบบล้วนมีเป้าหมายร่วมกันคือ การสร้างบัณฑิตที่สามารถประยุกต์ใช้ความรู้กับการทำงานจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีจิตวิญญาณแห่งความรับผิดชอบต่อวิชาชีพการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน เป็นแนวทางที่มุ่งให้ผู้เรียนเชื่อมโยงองค์ความรู้จากชั้นเรียนไปสู่การลงมือปฏิบัติจริงในสถานประกอบการ และนำประสบการณ์จากการทำงานกลับมาสะท้อนคิดและต่อยอดในกระบวนการเรียนรู้ภายในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่องตลอดหลักสูตร กระบวนการดังกล่าวช่วยเสริมสร้างพัฒนาการของผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ความคิด ทักษะการปฏิบัติ และทัศนคติ ให้สามารถประเมินสถานการณ์ แก้ปัญหา และประยุกต์ใช้ความรู้ในบริบทจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ (นิธิภักดิ์ กิตติศาสตร์ และคณะ, 2564) ประโยชน์สำคัญของการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงานคือ การเตรียมความพร้อมของผู้เรียนสำหรับการประกอบอาชีพในอนาคต โดยเฉพาะในภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวซึ่งต้องการแรงงานที่มีทักษะในสภาพจริง ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จของรูปแบบการเรียนรู้นี้ได้แก่ การสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษา สถานประกอบการ และองค์กรวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง ซึ่งความร่วมมือดังกล่าวควรครอบคลุมการร่วมพัฒนาหลักสูตร การจัดให้ผู้เรียนได้เข้าฝึกประสบการณ์

ในสถานการณ์จริง และการพัฒนาระบบประเมินผลที่มุ่งเน้นสมรรถนะตามสภาพจริง นอกจากนี้ การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และประสบการณ์ระหว่างคณาจารย์ ผู้ปฏิบัติงานในสถานประกอบการ และผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพ จะช่วยให้การจัดการเรียนรู้มีความทันสมัย ยืดหยุ่น และตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวได้อย่างต่อเนื่อง (พงศรัชต์ธวัช วิวิงสุ และคณะ, 2560)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาแนวทางการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงาน (Work-Integrated Learning: WIL) ที่เหมาะสมกับคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาสาขาการท่องเที่ยวและบริการ ที่สถานประกอบการต้องการ ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ฐานผลลัพธ์ (Outcome-Based Education: OBE) ซึ่งมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) ที่สะท้อนสมรรถนะสำคัญของผู้สำเร็จการศึกษาใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) สมรรถนะด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) สมรรถนะด้านความรู้ 3) สมรรถนะด้านการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา 4) สมรรถนะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ 5) สมรรถนะด้านการสื่อสาร การคิดเชิงตัวเลข และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรอนุปริญญาศิลปศาสตร สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการบริการ พ.ศ. 2566 ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและผู้ประกอบการในภาคธุรกิจการค้าและการบริการ อันนำไปสู่การผลิตผู้สำเร็จการศึกษาที่มีสมรรถนะตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการของสถานประกอบการต่อคุณลักษณะผู้สำเร็จการศึกษาที่พึงประสงค์ของหลักสูตรอนุปริญญา ศิลปะศาสตร์ สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการบริการ วิทยาลัยชุมชนสตูล
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงาน (WIL) หลักสูตรอนุปริญญา ศิลปะศาสตร์ สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการบริการ วิทยาลัยชุมชนสตูล

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประเภทของการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบการแบบผสมวิธี (Mix Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

2.1.1 ผู้ประกอบการในธุรกิจโรงแรม ท่องเที่ยว และธุรกิจบริการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต กระบี่ สุราษฎร์ธานี พังงา สงขลา ตรัง และสตูล ซึ่งไม่มีข้อมูลจำนวนประชากรในภาพรวมจากแหล่งข้อมูลทางการหรือฐานข้อมูลส่วนกลาง

2.1.2 ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการการเรียนการสอนกับการทำงาน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

2.2.1 ผู้ประกอบการในธุรกิจโรงแรม ท่องเที่ยว และธุรกิจบริการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องจำนวน 70 คน ซึ่งเก็บจากกลุ่มประชากรทั้งหมด โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้วิจัย

ได้สร้างแบบฟอร์มออนไลน์ (Google Forms) โดยการสร้างคิวอาร์ โค้ด (QR Code) ซึ่งสามารถสแกนตอบแบบสอบถามผ่านโทรศัพท์มือถือ พร้อมทั้งส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามออนไลน์ทางไปรษณีย์ไปยังสถานประกอบการ จำนวน 35 แห่ง จังหวัดภูเก็ต จำนวน 10 คน จังหวัดกระบี่ จำนวน 10 คน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 10 คน จังหวัดพังงา จำนวน 10 คน จังหวัดสงขลา จำนวน 10 คน จังหวัดตรัง จำนวน 10 คน และจังหวัดสตูล จำนวน 10 คน

2.2.2 ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการการเรียนการสอนกับการทำงาน จากภายนอก 1 ท่าน อาจารย์ประจำหลักสูตร 1 ท่าน และศิษย์เก่า สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการบริการ วิทยาลัยชุมชนสตูล จำนวน 8 ท่าน โดยการสนทนากลุ่ม (focus group discussion) ใช้รูปแบบ Online สำหรับการสัมภาษณ์ศิษย์เก่า

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

3.1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ประกอบการในธุรกิจโรงแรม การท่องเที่ยว และธุรกิจบริการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา และลักษณะของสถานประกอบการ จัดทำในรูปแบบคำถามแบบเลือกตอบ (Check list) ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อสมรรถนะและผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของผู้สำเร็จการศึกษาตามแนวคิดการจัดการศึกษาเชิงผลลัพธ์ (Outcome-Based Education: OBE) ครอบคลุม 6 ด้าน คือ 1) สมรรถนะด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) สมรรถนะด้านความรู้เชิงวิชาชีพ 3) สมรรถนะด้านการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ 4) สมรรถนะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 5) สมรรถนะด้านการสื่อสาร การคิดเชิงตัวเลข และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ 6) สมรรถนะด้านทักษะปฏิบัติในงานบริการและการท่องเที่ยว โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับ ตั้งแต่มากที่สุดถึงน้อยที่สุด แบบสอบถามได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และมีค่าความเที่ยง (Reliability) เท่ากับ 0.96 ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ประกอบการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (WIL) ให้สอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้และสมรรถนะผู้เรียนตามแนวทาง OBE

3.2 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงาน (Work-Integrated Learning: WIL) จากภายนอก อาจารย์ประจำหลักสูตร และศิษย์เก่า สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการบริการ วิทยาลัยชุมชนสตูล การเก็บข้อมูลใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยกำหนดประเด็นคำถามเพื่อรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการศึกษาเชิงผลลัพธ์ (Outcome-Based Education: OBE) ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) ที่สะท้อนสมรรถนะสำคัญของผู้สำเร็จการศึกษา ทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การสื่อสาร และทักษะปฏิบัติในสาขาวิชาชีพ โดยผลจากการสนทนากลุ่มจะนำมาวิเคราะห์เพื่อสังเคราะห์เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงาน (WIL) ให้เชื่อมโยงกับผลลัพธ์การเรียนรู้และ

สมรรถนะของผู้เรียนตามแนวทาง OBE อันนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรที่มีคุณภาพและตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานอย่างแท้จริง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลรวบรวมโดยดำเนินการติดต่อ ประสานงานกับสถานประกอบการ และกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการในธุรกิจโรงแรม ท่องเที่ยว และธุรกิจบริการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในจังหวัดภูเก็ต กระบี่ สุราษฎร์ธานี พังงา สงขลา ตรัง และสตูล ในการแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง จำนวน 38 ชุด และตอบแบบสอบถามออนไลน์ จำนวน 40 ชุด เพื่อความรวดเร็วในการเก็บข้อมูล หลังจากได้ข้อมูลระดับความคิดเห็นของกลุ่มผู้ประกอบการ ผู้วิจัยได้กำหนดจัดสนทนากลุ่ม (focus group discussion) จำนวน 1 ครั้ง กับผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการการเรียนการสอนกับการทำงานจากภายนอก อาจารย์ประจำหลักสูตร และศิษย์เก่า สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการบริการ วิทยาลัยชุมชนสตูล เพื่อหาแนวทางและรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการการเรียนการสอนกับการทำงานโดยกำหนดประเด็นสนทนา

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ ได้แก่ ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามความต้องการสถานประกอบการต่อคุณลักษณะผู้สำเร็จการศึกษาที่พึงประสงค์ของอนุปริญาศิลปศาสตร์ สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการบริการ วิทยาลัยชุมชนสตูล โดยคำนวณค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และใช้เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยของมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีรายละเอียด ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

4.21 - 5.00 หมายถึง ระดับความต้องการ มากที่สุด

3.41 - 4.20 หมายถึง ระดับความต้องการ มาก

2.61 - 3.40 หมายถึง ระดับความต้องการ ปานกลาง

1.81 - 2.60 หมายถึง ระดับความต้องการ น้อย

1.00 - 1.80 หมายถึง ระดับความต้องการ น้อยที่สุด

จากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยวิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) จากผลการเรียนรู้คุณลักษณะผู้สำเร็จการศึกษาที่พึงประสงค์ 6 ด้าน คือ 1) สมรรถนะด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) สมรรถนะด้านความรู้เชิงวิชาชีพ 3) สมรรถนะด้านการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ 4) สมรรถนะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 5) สมรรถนะด้านการสื่อสาร การคิดเชิงตัวเลข และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ 6) สมรรถนะด้านทักษะปฏิบัติในงานบริการและการท่องเที่ยว ผลการเรียนรู้เพื่อนำเสนอแนวทางในการจัดการรูปแบบการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงาน (WIL)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการของสถานประกอบการต่อคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของหลักสูตรอนุปริญญาศิลปศาสตร สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการบริการ วิทยาลัยชุมชนสตูล ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการของสถานประกอบการต่อคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของหลักสูตรอนุปริญญาศิลปศาสตร สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการบริการ วิทยาลัยชุมชนสตูล โดยภาพรวม

คุณลักษณะผู้สำเร็จการศึกษาที่พึงประสงค์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความต้องการ
1. ด้านสมรรถนะด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.60	0.65	มากที่สุด
2. ด้านสมรรถนะด้านความรู้เชิงวิชาชีพ	4.54	0.60	มากที่สุด
3. ด้านสมรรถนะด้านการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์	4.49	0.58	มากที่สุด
4. ด้านสมรรถนะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ	4.58	0.57	มากที่สุด
5. ด้านสมรรถนะด้านการสื่อสาร การคิดเชิงตัวเลข	4.52	0.64	มากที่สุด
6. ด้านสมรรถนะด้านทักษะปฏิบัติในงานบริการและการท่องเที่ยว	4.56	0.72	มากที่สุด
ภาพรวมความต้องการของสถานประกอบการ	4.55	0.63	มากที่สุด

จากข้อมูลในตารางที่ 1 สามารถสรุปได้ว่า สถานประกอบการมีความต้องการคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรอนุปริญญาศิลปศาสตร สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการบริการในระดับ มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.55 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.63 ซึ่งสะท้อนถึงความคาดหวังของสถานประกอบการที่ค่อนข้างสูงต่อสมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาในภาพรวม เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า สมรรถนะด้านคุณธรรมและจริยธรรมเป็นด้านที่ได้รับความสำคัญสูงสุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.65) รองลงมาคือ สมรรถนะด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการมีความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.57) และสมรรถนะด้านทักษะปฏิบัติในงานบริการและการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.72) ตามลำดับ ส่วนด้านความรู้เชิงวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.60) และสมรรถนะด้านการสื่อสารและการคิดเชิงตัวเลข ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.64) อยู่ในระดับความต้องการที่ใกล้เคียงกัน ขณะที่สมรรถนะด้านการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับด้านอื่น ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.58) แต่ยังอยู่ในระดับความต้องการ “มากที่สุด” เช่นกัน

จากผลการศึกษาจากสถานประกอบการได้ให้ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการเพิ่มเติมว่า สถาบันการศึกษาควรดำเนินการดังต่อไปนี้ 1) เพิ่มระยะเวลาและคุณภาพของการฝึกงานเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงและพัฒนาทักษะการทำงานอย่างมืออาชีพ 2) เน้นทักษะภาคปฏิบัติและสถานการณ์จำลองจริงเพื่อเสริมการตัดสินใจ การทำงานเป็นทีม และการสื่อสารในงานบริการ 3) พัฒนาทักษะการสื่อสารหลายภาษา เช่น อังกฤษและจีน เพื่อเพิ่มศักยภาพในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม 4) ขยายความร่วมมือกับเครือข่ายธุรกิจท่องเที่ยวระดับ

นานาชาติเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงและมีสมรรถนะระดับสากล และ 5) เสริมทักษะความคิดเชิงผู้ประกอบการผ่านโครงการงานและการจำลองธุรกิจ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และความรับผิดชอบในการประกอบอาชีพอย่างยั่งยืน

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับความต้องการของสถานประกอบการต่อคุณลักษณะผู้สำเร็จการศึกษาที่พึงประสงค์ พบว่า สถานประกอบการให้ความสำคัญสูงสุดกับ สมรรถนะด้านคุณธรรมและจริยธรรม ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.65) รองลงมาคือ สมรรถนะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.57) และ สมรรถนะด้านทักษะปฏิบัติในงานบริการและการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.72) ตามลำดับ ผู้วิจัยจึงนำผลการวิเคราะห์ดังกล่าวไปใช้เป็นกรอบในการจัดการสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงาน อาจารย์ประจำหลักสูตร และศิษย์เก่าสาขาวิชาการท่องเที่ยวและการบริการ จำนวน 8 คน เพื่อสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาหลักสูตรอนุปริญาให้สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการศึกษาเชิงผลลัพธ์ (Outcome-Based Education: OBE) พบว่า การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาแบบ WIL ควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) ที่สะท้อนสมรรถนะอาชีพและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของบัณฑิตในศตวรรษที่ 21 โดยมีแนวทางสำคัญดังนี้ 1) การจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงานในรูปแบบ Placement or Practicum จัดให้ผู้เรียนได้ออกฝึกปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการหลังจากผ่านการเรียนในรายวิชาพื้นฐานเพื่อเชื่อมโยงความรู้เชิงทฤษฎีกับการปฏิบัติจริงในสภาพแวดล้อมของธุรกิจบริการ เช่น โรงแรม บริษัทนำเที่ยว หรือศูนย์บริการนักท่องเที่ยว โดยกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) ที่สะท้อนสมรรถนะเฉพาะตำแหน่ง เช่น การให้บริการลูกค้า การจัดการความปลอดภัย และการบริหารงานหน้าเคาน์เตอร์ เพื่อเสริมสร้างความพร้อมของผู้เรียนก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงานจริง 2) การพัฒนาผู้เรียนตามแนว OBE ให้มีสมรรถนะครบด้าน การจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสมรรถนะรอบด้าน ทั้งด้านความรู้ทางวิชาชีพ ทักษะการสื่อสาร จิตบริการ และคุณธรรมจริยธรรม โดยเน้นการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การทำงานเป็นทีม การสื่อสารหลายภาษา และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้เรียนควรมีโอกาสพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Directed Learning) และการปรับตัวต่อสถานการณ์การทำงานจริง เพื่อให้สามารถทำงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการได้อย่างคล่องแคล่วและมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ 3) การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) ที่สอดคล้องกับกรอบแนวคิด OBE ผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตรควรถูกกำหนดอย่างชัดเจนใน 3 มิติหลัก ได้แก่ 3.1) ด้านความรู้ (Knowledge) เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจหลักการจัดการธุรกิจบริการและการท่องเที่ยว 3.2) ด้านทักษะ (Skills) ทั้งทักษะปฏิบัติการจริง การคิดเชิงระบบ และการแก้ปัญหา และ 3.3) ด้านคุณลักษณะ (Attitudes) เช่น ความรับผิดชอบ ความมีวินัย จิตบริการ และการทำงานร่วมกับผู้อื่นซึ่งทั้งหมดต้องสอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการในท้องถิ่นและระดับภูมิภาค 4) การวางแผนกลยุทธ์การสอนที่เน้นผลลัพธ์เป็นฐาน (Outcome-Based Teaching Strategies) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ควรใช้กลยุทธ์ที่หลากหลายและเน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เช่น การเรียนรู้โดยใช้โครงการ (Project-Based Learning), การเรียนรู้ผ่านปัญหา (Problem-Based Learning), การจำลองสถานการณ์ (Simulation-Based Learning) และการเรียนรู้จากชุมชน (Community-Based Learning) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการคิดเชิง

วิเคราะห์ การตัดสินใจ และการแก้ปัญหาในสถานการณ์จริง 5) การประเมินผลแบบเน้นสมรรถนะ (Competency-Based Assessment) การประเมินผลผู้เรียนควรมุ่งวัดความสามารถจริงในการปฏิบัติงานมากกว่าการท่องจำ โดยใช้การประเมินต่อเนื่อง (Continuous Assessment) และการประเมินจากสภาพจริง (Authentic Assessment) ทั้งจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ประกอบการ เพื่อสะท้อนความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสมรรถนะที่หลักสูตรกำหนด 6) การเสริมสร้างสมรรถนะอาจารย์และผู้สอน (Instructor Competency Development) อาจารย์ผู้สอนควรได้รับการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด OBE และ WIL เช่น การออกแบบแผนการสอนเชิงผลลัพธ์ การประเมินตามสมรรถนะ และการนิเทศการฝึกงานอย่างมีคุณภาพ เพื่อให้สามารถทำหน้าที่เป็น “โค้ช” ที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนสู่เป้าหมายการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ 7) การขยายเครือข่ายความร่วมมือ (Collaborative Network Expansion) สร้างความร่วมมืออย่างเป็นระบบกับสถานประกอบการ หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และองค์กรชุมชน เพื่อร่วมกันวางแผน พัฒนาหลักสูตร และจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ เช่น การฝึกประสบการณ์ การอบรมร่วม และการจัดนิทรรศการผลงานนักศึกษา โดยให้ผู้ประกอบการมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตบัณฑิตตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ 8) การจัดสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ (Learning Support System) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น ห้องปฏิบัติการโรงแรม ศูนย์จำลองการบริการท่องเที่ยว ห้องเรียนอัจฉริยะ (Smart Classroom) และระบบฐานข้อมูลการฝึกงานออนไลน์ เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะในสภาพใกล้เคียงกับสถานการณ์จริงก่อนออกสู่สนามปฏิบัติ 9) การสื่อสารและเผยแพร่ผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcome Communication) จัดให้มีระบบสื่อสารผลลัพธ์การเรียนรู้ที่โปร่งใสและเข้าถึงได้ระหว่างผู้เรียน ผู้สอน และสถานประกอบการ เพื่อให้ทุกฝ่ายเข้าใจเป้าหมายการเรียนรู้ตรงกัน รวมถึงการรายงานผลการประเมินสมรรถนะต่อสถานประกอบการ เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง และ 10) การประกันคุณภาพและการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง (Continuous Quality Improvement) กำหนดกระบวนการติดตาม ประเมิน และปรับปรุงหลักสูตรอย่างเป็นระบบ โดยใช้ข้อมูลจากผลการประเมินสมรรถนะผู้เรียน ความพึงพอใจของสถานประกอบการ และข้อเสนอแนะจากศิษย์เก่า เพื่อยกระดับคุณภาพหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ วิสัยทัศน์ของวิทยาลัยชุมชน และความต้องการของตลาดแรงงานทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับสากล

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัย รูปแบบการจัดการศึกษาแบบบูรณาการกับการทำงาน (WIL) ของอนุปริญญาศิลปศาสตรสาขาวิชาการท่องเที่ยวและการบริการ อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า สถานประกอบการให้ความสำคัญสูงสุดกับสมรรถนะด้านคุณธรรมและจริยธรรม เช่น ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และมารยาทในงานบริการ รองลงมาคือสมรรถนะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ซึ่งเน้นการสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และมนุษยสัมพันธ์ที่ดี นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับทักษะปฏิบัติในงานบริการและการท่องเที่ยว สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการศึกษาเชิงผลลัพธ์ (OBE) ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม ความรู้ และทักษะปฏิบัติ เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาทำงานได้จริงอย่างมีคุณภาพในภาคธุรกิจบริการและการท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับ ปรียาพร พิชิตรณนธ์ และคณะ ได้ทำการศึกษา

แนวทางการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงาน (WIL) หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ผลการศึกษาพบว่า ความต้องการของสถานประกอบการต่อคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านคุณธรรม จริยธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ (ปรียาพร พิชิตรานนท์ และคณะ , 2566) เช่นเดียวกับงานวิจัยของ อาจารย์ ประจวบเหมาะ และคณะ ที่พบว่า ผู้ประกอบการในสายบริการมองว่าคุณธรรมและจิตบริการเป็นสมรรถนะสำคัญของบัณฑิต (อาจารย์ ประจวบเหมาะ และคณะ, 2564)

2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า แนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาแบบบูรณาการกับการทำงาน (Work-Integrated Learning: WIL) ภายใต้แนวคิดการจัดการศึกษาเชิงผลลัพธ์ (Outcome-Based Education: OBE) ควรมุ่งเน้นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงการเรียนรู้เชิงทฤษฎีกับการปฏิบัติงานจริง ในสถานประกอบการ โดยกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) ที่ชัดเจนและสะท้อนสมรรถนะ อาชีพที่สถานประกอบการให้ความสำคัญ ผลการสังเคราะห์จากการสนทนากลุ่ม ซึ่งใช้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเป็นกรอบ พบว่า แนวทาง WIL ที่เหมาะสมควรให้ความสำคัญกับการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในการทำงาน ความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการพัฒนาทักษะปฏิบัติจริงในสาขาการท่องเที่ยวและการบริการผ่านประสบการณ์ตรงในสถานประกอบการ แนวคิดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน (Work-Integrated Learning: WIL) เป็นกระบวนการจัดการศึกษาที่เชื่อมโยงการเรียนรู้เชิงทฤษฎีในห้องเรียนเข้ากับประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ โดยเกิดจากความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาและองค์กรภายนอก ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันในรูปแบบที่หลากหลาย อาทิ การฝึกงาน การสหกิจศึกษา การบริการสังคม หรือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (Kramer, M. & Usher, A., 2011) การจัดการเรียนรู้ในลักษณะดังกล่าวมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความพร้อมด้านอาชีพของผู้เรียน โดย Harvey, L. et al. ได้กล่าวว่า ประสบการณ์ทำงานระหว่างศึกษาเป็นปัจจัยที่ช่วยเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพของผู้เรียนหลังสำเร็จการศึกษา (Harvey, L. et al., 1998) นอกจากนี้ Knight, J. กล่าวว่า WIL เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทักษะวิชาชีพและความพร้อมในการทำงาน โดยทำให้สถานประกอบการทำหน้าที่เป็นสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ทางทฤษฎีกับการปฏิบัติจริง ตลอดจนพัฒนาความเข้าใจบริบทการทำงานและวัฒนธรรมวิชาชีพได้อย่างลึกซึ้ง ส่งผลให้ผู้เรียนมีสมรรถนะทางวิชาชีพที่ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Knight, J., 2007) ทั้งนี้ Patrick, C. et al. ที่สรุปว่าการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกับการทำงาน (WIL) เป็นรูปแบบที่สร้างประโยชน์ร่วมกันให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ทั้งนักศึกษา สถาบันการศึกษา สถานประกอบการ สมาคมวิชาชีพ และภาครัฐ โดยช่วยเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพและเพิ่มโอกาสในการจ้างงานของผู้เรียน (Patrick, C. et al., 2008) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จารุวัฒน์ สอนมนต์ และคณะ ที่พบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบ WIL ของคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นถึงการยอมรับในประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้รูปแบบดังกล่าว (จารุวัฒน์ สอนมนต์ และคณะ, 2568) นอกจากนี้ ผลการศึกษาของ อลงกต ยะไวยทย์ และคณะ ที่สรุป ว่าการจัดการเรียนรู้แบบ WIL ในระดับมัธยมศึกษา ช่วยพัฒนาทักษะปฏิบัติจริง ควบคู่กับความสามารถในการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ผ่าน

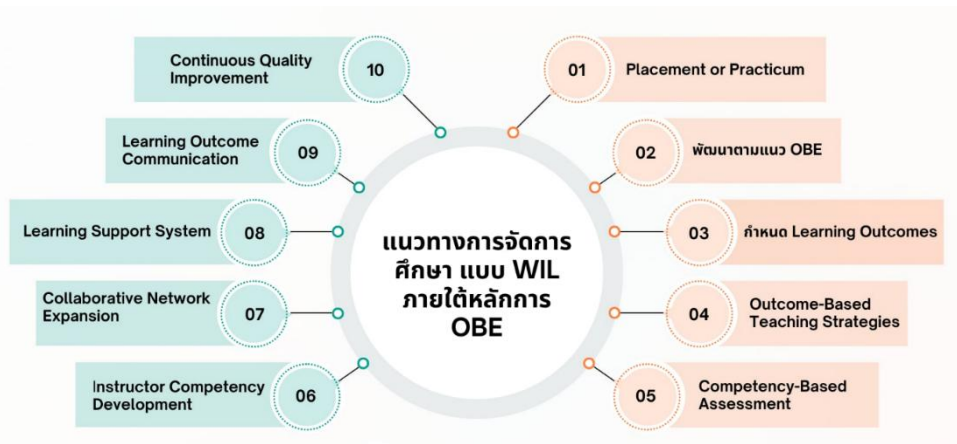
ประสบการณ์จริงเป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในทุกระดับการศึกษา (อลงกต ยะไวยุทธ และคณะ, 2561) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ Kolb, D. A. ที่สนับสนุนให้การจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน (Work-Integrated Learning: WIL) เป็นกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) ที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง สะท้อนคิด และเชื่อมโยงประสบการณ์กับทฤษฎี เพื่อสร้างองค์ความรู้และพัฒนาสมรรถนะรอบด้าน เมื่อนำมาประยุกต์ใช้ภายใต้แนวคิด Outcome-Based Education (OBE) การจัดการเรียนรู้แบบ WIL ควรมุ่งผลลัพธ์ที่ชัดเจน ครอบคลุมความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ พร้อมส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) การประเมินตามสมรรถนะจากสภาพจริง, การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันและสถานประกอบการ, และการปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงทฤษฎีกับการทำงานจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน (Kolb, D. A., 1984) ทั้งนี้ แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับแนวปฏิบัติของ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ที่ดำเนินการสหกิจศึกษา (Co-operative Education) โดยให้นักศึกษาปฏิบัติงานเต็มเวลาในสถานประกอบการจริงตามแนวคิด “เรียนจากการทำ” (Learning by Doing) เพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาชีพและทัศนคติที่เหมาะสมกับโลกการทำงาน (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 2566) นอกจากนี้ ผลการศึกษาของ นิธิภัคดี กิตติศาสตร์ และคณะ พบว่า การเตรียมความพร้อมผู้เรียน การบูรณาการความรู้กับการปฏิบัติ และการประเมินร่วมระหว่างสถาบันกับสถานประกอบการ เป็นหัวใจสำคัญของ WIL (นิธิภัคดี กิตติศาสตร์ และคณะ, 2564) ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พงศ์รัชต์ธวัช วิวังสุ และคณะ พบว่า การมีส่วนร่วมของภาคอุตสาหกรรมมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน และเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน (Work-Integrated Learning: WIL) (พงศ์รัชต์ธวัช วิวังสุ และคณะ, 2560) อีกทั้งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมชาย เทพแสง และคณะ ที่กล่าวว่า การศึกษาที่เน้นผลลัพธ์ (Outcome-Based Education: OBE) เป็นแนวทางการจัดการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนบรรลุผลลัพธ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติอย่างครบถ้วน แนวคิดนี้เน้นความยืดหยุ่นทั้งด้านรูปแบบการเรียนรู้ การวัดผล และเวลาเมื่อออกแบบการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และให้ความสำคัญกับความชัดเจนของเป้าหมายการเรียนรู้ (Learning Outcomes) เพื่อยกระดับคุณภาพการสอน ส่งเสริมการเรียนรู้ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล และเตรียมความพร้อมของผู้เรียนสำหรับการประกอบอาชีพในอนาคต (สมชาย เทพแสง และคณะ, 2566)

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยได้สังเคราะห์แนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาแบบบูรณาการกับการทำงาน (Work-Integrated Learning: WIL) ภายใต้แนวคิดการจัดการศึกษาเชิงผลลัพธ์ (Outcome-Based Education: OBE) โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่แท้จริงทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผ่านการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง (Learning by Doing) และการประเมินจากผลลัพธ์จริง (Authentic Assessment) รูปแบบที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 10 ประการ ได้แก่ 1) การจัดการเรียนรู้แบบ Placement หรือ Practicum ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง 2) การพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะรอบด้านผ่าน Active และ Self-Directed Learning 3) การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ชัดเจนในมิติของความรู้ ทักษะ และทัศนคติ 4) การใช้กล

ยุทธศาสตร์การสอนที่มุ่งผลลัพธ์ เช่น Project-Based Learning, Problem-Based Learning และ Simulation-Based Learning 5) การประเมินตามสมรรถนะจากสภาพจริง 6) การพัฒนาศักยภาพอาจารย์ผู้สอนให้สามารถนิเทศและออกแบบการสอนได้อย่างมีคุณภาพ 7) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา ภาครัฐกิจ และชุมชน 8) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้เสมือนจริง 9) การสื่อสารผลลัพธ์การเรียนรู้ให้ผู้เกี่ยวข้องเข้าใจเป้าหมายร่วมกัน และ 10) การประกันคุณภาพและปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง (Continuous Quality Improvement: CQI) ทั้งนี้ แนวทางดังกล่าวมีเป้าหมายเพื่อผลิตผู้สำเร็จการศึกษาอนุปริญญาที่มีศักยภาพในการทำงานจริง มีคุณธรรม จริยธรรม จิตบริการ และสามารถขับเคลื่อนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและการบริการของไทยอย่างยั่งยืน ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การจัดการศึกษาแบบบูรณาการกับการทำงาน (WIL) ภายใต้หลักการ OBE

สรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาแบบบูรณาการกับการทำงาน (Work-Integrated Learning: WIL) ของหลักสูตรอนุปริญญาศิลปศาสตรสาขาวิชาการท่องเที่ยวและการบริการ วิทยาลัยชุมชนสตูล พบว่า ผู้เรียนมีความต้องการเข้าร่วมการฝึกประสบการณ์ในสถานประกอบการมากที่สุด เนื่องจากการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงช่วยเพิ่มทักษะ ความมั่นใจ และความพร้อมต่อการทำงาน ขณะที่สถานประกอบการให้ความสำคัญกับบัณฑิตที่มีคุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบ และทักษะการสื่อสารหลายภาษา โดยเฉพาะด้านภาษาอังกฤษและภาษาจีน รวมถึงเสนอให้เพิ่มระยะเวลาและคุณภาพของการฝึกงาน เน้นภาคปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี และขยายความร่วมมือกับภาคธุรกิจการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ เพื่อยกระดับสมรรถนะของผู้เรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ผลการสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานประกอบการ อาจารย์ประจำหลักสูตร และศิษย์เก่า ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาหลักสูตรควรดำเนินการภายใต้แนวคิดการจัดการศึกษาเชิงผลลัพธ์ (Outcome-Based Education: OBE) ที่เน้นการสร้างผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) ที่สะท้อนสมรรถนะจริงของผู้เรียนในบริบทอาชีพด้านการท่องเที่ยวและบริการ โดยมีแนวทางสำคัญ 10 ประการ ได้แก่ 1) การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบ Placement หรือ Practicum เพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการ 2) การพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะครบทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 3) การกำหนด

ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ชัดเจนและสามารถวัดผลได้จริง 4) การวางกลยุทธ์การสอนแบบเน้นผลลัพธ์ เช่น Project-Based Learning หรือ Simulation-Based Learning 5) การประเมินผลตามสมรรถนะ (Competency-Based Assessment) 6) การเสริมสร้างศักยภาพอาจารย์ผู้สอนให้สามารถจัดการเรียนรู้ตามแนว OBE ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 7) การขยายเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา ภาครัฐกิจ และหน่วยงานภาครัฐ 8) การจัดสภาพแวดล้อมและสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการฝึกปฏิบัติจริง 9) การสื่อสารและเผยแพร่ผลลัพธ์การเรียนรู้ระหว่างผู้เรียน ผู้สอน และสถานประกอบการ และ 10) การประกันคุณภาพและปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่องตามหลักการของ OBE จากผลการวิจัย ผู้วิจัยเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 3 ประการ ได้แก่ 1) ควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรอนุปริญญาให้สอดคล้องกับกรอบสมรรถนะและความต้องการของตลาดแรงงาน 2) ควรพัฒนาแผนการเรียนรู้และการฝึกประสบการณ์ที่บูรณาการระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ โดยใช้ระบบการประเมินแบบ Authentic Assessment เพื่อสะท้อนศักยภาพของผู้เรียนได้จริง และ 3) ควรขยายความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และชุมชน เพื่อร่วมกันออกแบบหลักสูตร การฝึกงาน และกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ตอบโจทย์อุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต ได้แก่ 1) ควรศึกษาแนวทางพัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการทักษะภาษา เทคโนโลยี และนวัตกรรมบริการ เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนสู่มาตรฐานสากล และ 2) ควรขยายผลการศึกษาสู่สาขาอื่นที่มีลักษณะการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ เพื่อสร้างต้นแบบ WIL-OBE Model ที่เพื่อสร้างต้นแบบ WIL-OBE Model ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรระดับอนุปริญญาและอุดมศึกษา ให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2562). นโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2563-2570. เรียกใช้เมื่อ 10 สิงหาคม 2568 จาก <https://www.mhesi.go.th/index.php/stg-policy/930-2563-2570.html>
- จารุวัฒน์ สอนมนต์ และคณะ. (2568). ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกับการทำงานของคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ตามทัศนะของผู้มีส่วนได้เสีย. วารสารวิชาการปทุม, 14(1), 2-13.
- นิธิภักดิ์ กทิสาสตร์ และคณะ. (2564). แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบบูรณาการระหว่างการทำงานกับการเรียนการสอน สำหรับสาขาวิชาธุรกิจดิจิทัล คณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยมหาสารคาม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ปรียาพร พิษิตรานนท์ และคณะ. (2566). แนวทางการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงาน (WIL) หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ใน การประชุมวิชาการระดับชาติ ราชภัฏเลยวิชาการ ครั้งที่ 9. เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

- พงศ์รัชต์วิช วิวังสุ และคณะ. (2560). แนวทางการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (WIL) สำหรับภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. วารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 2(2), 1-9.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน. (2566). คู่มือการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงาน (Work-Integrated Learning: WIL). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.
- วิสุทธิณี ธาณิรัตน์. (2564). ประสิทธิภาพของรูปแบบจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงาน (WIL) กรณีศึกษา รายวิชาการจัดทำโครงการและวิเคราะห์โครงการ. วารสารการศึกษาและนวัตกรรมการเรียนรู้, 1(2), 141-156.
- สมชาย เทพแสง และคณะ. (2566). การศึกษาที่เน้นผลลัพธ์ Outcome-based Education (OBE): ภัยสำคัญในการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นนักเรียนเป็นหลัก. วารสารสหวิทยาการวิจัยและนวัตกรรมการศึกษา, 2(1), 39-52.
- อลงกต ยะไวทย์ และคณะ. (2561). การสร้างระบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงานสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. สิกขา วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล, 5(1), 16-33.
- อาจารย์ ประจวบเหมาะ และคณะ. (2564). คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของผู้ใช้บัณฑิตคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม. วารสารการบริหารนิเทศและนวัตกรรมการศึกษา, 7(8), 11-26.
- Harvey, L. et al. (1998). Work experience: Expanding opportunities for learning. Reading, Massachusetts: Addison-Wesley.
- Knight, J. (2007). Instructional coaching: A partnership approach to improving instruction. Thousand Oaks, California: Corwin Press.
- Kolb, D. A. (1984). Experiential learning: Experience as the source of learning and development. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.
- Kramer, M. & Usher, A. (2011). Work-Integrated Learning and Career-Ready Students: Examining the Evidence. Toronto: Higher Education Strategy Associates.
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2020). Documents Assembly of the 2020 Annual Meeting. Bangkok: Office of the NATIONAL Economic and Social Development Board.
- Patrick, C. et al. (2008). The WIL (Work Integrated Learning) report: A national scoping study. Sydney, Australia: Australian Learning and Teaching Council.
- Pinkesorn, K. et al. (2017). Human capital: corporate human capital scorecard. Journal of Graduate Studies Valaya Alongkron Rajabhat University, 11(2), 193-202.
- Yawai, A. et al. (2018). The establishment of work integrated learning system of the twelfth grade students. Sikkha Journal of Education, 5(1), 16-33.